

סכוד
להודות
סגב רבינו
אליעזר פאפו
זע"א, מח"ס
"פלא יועץ"
ועוד

אורות פלא

מתורתו של רבינו אליעזר פאפו זי"ע, מח"ס "פלא יועץ"
לקט דרושים ומאמרי מוסר, שנלקטו מתוך ספריו

פְּרִשְׁת יִתְרוֹ תִּשֶׁפֶ"ג

משה.

ואֲפֹשֵׁר זֶהוּ רִמְזוֹ הַתְּנוּב "ויאמר משה" שהוא התלמיד חכם, "לחזתנו" הוא הקדוש ברוך הוא, אחת שאלתי מעמך שתתן בלב עמך "כי יבוא אלי לדרוש אלקים". ואם תאמר מה אכפת לך ראה ביתך (ע"פ מלכים א' יב טז), לזה אמר "כי יהיה להם דבר" דבור קשה, תוכחות על עון, "בא אל" נוגע אלי, על דרך דקתיב (דברים א ג) "ואשם בראשיכם" (ע"י ספרי דברים יג). אמנם בבואם לדרוש אלקים יתקן הכל, שאם חטאם הוא מפני פתוי היצר הרע ויצרם תוקפם - "ושפטתי בין איש ובין רעהו" שהוא היצר הרע, ושאר שבה מחזירו למוטב, ואם מפני חסרון ידיעה - "והודעתיו את חקי האלקים וכו'".

"ויאמר חותן משה אליו לא טוב הדבר אשר אתה עושה. נבול תבל גם אתה גם העם הזה אשר עמך כי כבוד ממך הדבר לא תוכל עשוהו לבדך. עתה שמע בקולי איעצה ויהי אלהים עמך הנה אתה לעם מול האלהים והבאת אתה את הדברים אל האלהים". (יה יז-יט)

אמרו במדרש (שמות רבה יג א) על פסוק (מלאכי ב יז) "הונעתם ה' בדברכם", אמר הקדוש ברוך הוא: בראתי שמים וארץ ולא יגעתי, דקתיב (ישעיהו מ כח) "לא ייעף ולא ייגע", במה אני יגע? בדברים בטלים. ואם זה נאמר על כל עם הארץ, כל שכן התלמיד חכם שצריך להרחיק הרחק במשתחויו קשת שלא להיות יושב במושב מדברי דברים בטלים, כי ממנו יראו וינקל בעינייהם העניש, ובמקום לאבד את השעה בדברים בטלים, לו יחליפנו ולא ימיר אותו בדברי תורה. ואם כבוד עליו להיות יושב לבדו, יצרף עמו תלמיד חכם אחר, ו"אז נדברו יראי ה' - וינקש ה' וישמע" (מלאכי ג טז), או שבמקום שמדברים דברים בטלים, יתפך הדברים לדברי מוסר והנהגות טובות, כי מכל הדברים המצא ימצא להוציא מהם מוסר השכל, ובזה זוכה ומצפה.

וזה רמזו התנוב: "ויאמר חותן משה" שהוא ה' / יתברך חותן התלמיד חכם פנוקר לעיל בפסוק "ויאמר משה לחזתנו", "לא טוב הדבר" - לא טוב לדבר דברים בטלים אשר בזה אתה גורם "נבול" להקדוש ברוך הוא, וגם "תבל גם אתה גם העם הזה אשר עמך" - המדבר והשומעים "כל הדברים יגעים לא יוכל איש לדבר" (קוהלת א ח) וישאו את עונם. ואם תאמר "כי כבוד ממך הדבר", שקשה עליך להפסיד הזמן בדברים בטלים, אבל מה תעשה כי "לא תוכל עשוהו" להיות "לבדך", כגון בלילי מוצאי שבת קדש וכדומה ויליילי טבת הארבות, "שמע בקולי איעצה" שתבקש לך חבר ללמד ביחד אשר בזה תרויח "ויהי אלקים עמך", כמו שאמרו (אבות פ"ג מ"ב) שנים שיושבים ויש ביניהם דברי תורה שכינה שרויה ביניהם. ואם הוכרחת לישב בין אנשים, "הנה אתה לעם מול האלקים", דהינו "והבאת אתה את הדברים אל האלקים", שתתפך הדברים לדברי מוסר ויראת ה'.

או נאמר, "עתה שמע בקולי איעצה" עצה טובה ונדר גדול לקים קרא (תהלים טז ח) "שויתי ה' לנגדי תמיד", זה כלל גדול, וזה אמרו "ויהי אלקים עמך". ועוד עצה טובה, "הנה אתה לעם מול האלקים" להוכיח אותם במלי דשמנא, ובנדאי גם אתה "והבאת אתה את הדברים אל האלקים" כדי שלא יאמרו לך טל קורה מבין עיניך.

"ואת שני בניה אשר שם האחד גרשם כי אמר גר הייתי בארץ נכריה. ושם האחד אליעזר כי אלקי אבי בעזרי ויצילני מהרב פרעה". (יה ג)

אמרו רבותינו זכרונם לברכה (רש"י בראשית ט, בראשית רבה פ' ל ז): תולדותיהם של צדיקים מעשים טובים. ואף אנו נאמר, תולדותיהם של רשעים מעשיהם הרעים, כי מעשיו של אדם הן לטוב הן למוטב הן הן בניו. אמנם הבנים שהם ממעשים רעים, כלה גרש יגרשם על ידי השבו כי גרים אנהנו עלי ארץ וקאורח נטה ללון, ולזכות לתולדות הצדיקים מעשים טובים צריך לתת אל לבו שכר מצוה כמה פועל בשמים ממעל עד שתוסיף תת כח בפמליא של מעלה, בדקתיב (תהלים סח לה) "הגו עז לאלקים" (זוהר ח"ב לבי:), וגם חייב כל אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אברהם יצחק ויעקב (תנא דבי אליהו רבה כה), ועל ידי זה יהיה נצול מהיצר הרע.

וזה רמזו התנוב "ואת שני בניה", שני מיני תולדות יש לאדם, מעשים טובים ומעשים רעים, "אשר שם האחד" שהם המעשים רעים "גרשם" גרש יגרשם על ידי תתו אל לבו ויבטא בשפתיו "כי אמר גר הייתי בארץ נכריה" ואין לו חפץ בשום דבר עד כי יבוא וראה את ארץ מולדתו, "ושם האחד" שהם מעשים טובים, עושה וגורם "אלי עזר" תנו עז לאלקים, וגם צריך שיתאנה מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי הקדושים זה יהיה "בעזרי", "ויצילני מהרב פרעה" הם העונות, "כי חמה עונות הרב" (איוב יט כט), הבאים על ידי פרעה הוא יצר הרע.

"ויאמר משה לחזתנו כי יבא אלי העם לדרוש אלקים. כי יהיה להם דבר בא אלי וישפטתי בין איש ובין רעהו והודעתיו את חקי האלקים ואת תורותי". (יה טו-טז)

ידוע (מכות יא). שהבהן הגדול היה נענש שלא ישוב הרוצח מערי מקלטו עד מות הבהן הגדול, ומהאי טעמא אמזתייהם של בהנים היו מספקות מזון כדי שלא יתפללו על בניהם שימותו, והטעם הוא שהיה להם להתפלל על בני דורו שלא יזדמן הריגת נפש בשגגה. וממנו נקח שחייבא רמנא על כל תלמיד חכם להתפלל לה' על כל בני עירו שלא יהיו מקעיסים לבוראם, כי צרה זאת היא צרה גדולה יותר ממיית נפש, ואין צריך לבקש על פטרות כל התרו"ג מצות רק דיו אם יבקש על דבר כללי אשר ממנו נמשך כל דבר טוב ולסור מקל דבר רע, והוא לבקש מה' שימך בלבם לשמע דברי החכם המוכיח לקהל עדתו, כי בזה נקלל הכל, כמו שאמר התנוב (ישעיהו נה ג) "שמעו ותחי נפשכם".

והנה כל חטאת האדם יבואו מאחד משני סבות: או מחמת חסרון ידיעה, או מחמת פתוי היצר הרע. ואם מחמת חסרון ידיעה - על ידי הדרשה ותודע לו, ואם מפני הפתוי - תלמוד גדול שמביא לידי מעשה (קידושין מ:), והשאור שבה מחזירו למוטב (איכה רבה בפתיחתא ב). והנה ידוע (שיר השירים זוטא א א) דהתורה היא אשת נעורים, אילת אהבים, אשת חיל, כבודה בת מלך מלכו של עולם, ואם בן נמצא שהתלמיד חכם הוא חתנו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. וגם ידוע (רש"י חולין צג.) כי משה בנוי לתלמיד חכם, כי כל תלמיד חכם יש בו ניצוץ

התעוררות הפונה

אזהרות התפלה רבו מלמנות, וכבר אסף איש טהור הרב שלמי צבור, כל אזהרות התפלה והתעוררות הפונה. אשרי אדם שומע לשקד ללמוד דבריו פעם אחת בשבוע, או לפחות פעם אחת בחודש. ומי שאין הספר הקדוש הזה מצוי בידו, יחפש אחריו וישתדל להעתיק קצור דבריו, למען יהיו לטוטפות בין עיניו, כי יצר סמוך אויבו שמורות עינים ומשכיח הדברים הטובים. והלואי שנוכח אותם בכל יום בפה, כדי שלא נשכח בלב בשעת מעשה, בלי האי ואולי.

צא ולמד, שהרי צונו יוצרנו לקרות קריאת שמע בכל יום פעמים, כדי שנוכח אהבתו ועל מלכותו ומצותיו. וכן צונו במצות תפילין של יד ושל ראש ומזוזה בשערינו, כדי שיהיו כל אלה לזכרון בין עינינו, וכן צונו במצות ציצית, כדי שנוכח מצותיו. לפי שזעזע את יצרנו, שכל כך גבר עלינו, עד שיש הרבה ממנו שכל אלה אין מועילים לו, ולא יזכרו ולא יפקדו על לב אהבת ה' ויתברך ועל מלכותו ומצותיו. וכל שכן, שאם יפנה ללבנו מעט ולא יהיה לזכרון בין עינינו, נשכח עבודת בוראנו לגמרי, חס ושלום.

הנה כי כן, מה טוב לגבר שיתקב בכתב בקצור כל האזהרות שצריך לזהר מעברות ומדות רעות שדש בהן וחמר שבהן. וכל הזהירות והנהגות ומדות טובות שצריך להתנהג בהן, והתעוררות על הכל, והן בכלל התעוררות לבנות התפלה, ולקט באמרים מפי ספרים, כגון ספר שלמי צבור וספרי הקדש למוהר"י אזולאי, אשר מלאים זיו, וספרים הרבה שמדברים על פנות התפלה וכל דבריהם בגחלי אש. מותוכם יברר בקצור דברים המלהיבים את הלב, וירשם על לוח סדור תפלה שלו, ויקראם בפעם בפעם, אולי יש תקנה שיוכל לצאת קצת ידי חובתו באיזה יום מן הימים, וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים.

והן אמת שחטאתינו מונעים הטוב ממנו, וגם הצר הצורך, הוא יצר הרע, בהקצת החמר העכור, ובטול הטהרה וטמאת ארץ העמים, ותקף טרדוניתו, ותקף גלות גוף ונפש, ומעוט ערבנו וקצר השנתנו, הן הנה היו בעוקרנינו, עד שפמעט אנהנו פאנוסים, שאין אנהנו יכולים לכון דעתנו, לעבד את בוראנו עבודה שלמה. אבל חובה מטלת להתחזק ברב עז ותעצומות מדי יום ביום, ולעשות כל אשר בכחנו לעשות, כדי לכון בכל התפלות והברכות, או בחזון או במקצתן, או אפלו תבה אחת ואפלו אות אחת ברצוא ושוב. וכל תבה וכל אות מצטרפת ועולה לחשבון, כי זה מחסדי ה' ויתברך, אשר גלו לנו רבותינו וזרונם לברכה (עמק המלך שער יז פי"א), שאם היום יכון בברכה אחת ומחר באחרות, מצטרפין עד שתעשה תפלה שלמה, ויעלה וירצה להיות עטרה לראש מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

"כבוד את אביה ואת אמה למען יארכיו ימיה על האדמה אשר ה' אלהיה נתן לך". (ב, יא)

ידוע שגדול חובו כבודם שהשונה הכתוב כבודם לכבוד המקום (קידושין ל:) והמזלזל בכבודם גדול עוונו. ועתה הן בעוון רבו בנים המתפרצים ויהי הנקל בעיניהם שלא לכבד אב ואם אלא שמרבים לעבר על דעתם, ויש בנים משחיתים שמזלזלים בכבודם ומצערם אותם צער בנפש ומקחים שני מולידיהם, ובפרט האיש הירא את ה' במצוותיו הפץ מאד והוא מוסר את בניו ואין שומעים בקולו ומקעיסים אותו על פניו, האיש הזה גדול צערו, כי קשה תרבות רעה בתוך ביתו ושניו יחרק ונמס, מר לו מר. או להם לבנים שקב גורמים לאביהם, אויה להם, אהה עליהם. או להם מיום הדין כי על הכל יביא אלמים במשפט על מה שעבר על דעת קונו ועל מה שעבר על דעת אביו ואמו וצער אותם ועל אשר גרם פעם לאביו בן כסיל ועל שהוא קמר ליוולדתו, ואוכל פרות בעולם הזה וכאשר עשה בן יעשו בניו לו, שמדה פגג מדח לא בטלה, והקצר קימת לו לעולם הבא.

והן אמת שהמור מאד החיוב של כבוד אב ואם עד שלא כל אדם יכול לצאת ידי חובה כראוי, עד שחכמי הש"ס אמרו (שם לא:) אשרי מי שלא הכיר, אבל כל אדם חייב לעשות אשר בכחו לעשות בכל כחו ולא יאבד עצמו לדעת, כי אף שאמרו (שם לב:) אב שמחל על כבודו, כבודו מחול, ובנדיא זו מדת כל אדם שמוחל לבניו על כבודו, מכל מקום נענש בדיני שמים על שעבר אמיקרא דרחמנא. צא ולמד מאבינו הזקן יעקב עליו השלום מאי סליק בה על עשרים ושתים שנה שלא שמע את אביו (מגילה יז:). ויוסף הצדיק נתקצרו שנותיו על ששמע שהיו אמרים לו עבדך אבינו ושתק (פרקי דר"א פל"ט) ומה גם דבזינו וצערו אינו מחול דצערא דגופא לא נתן למחל.

הנה כי כן בחורי חמד בני ישראל הכשרים תנו לאלקיהם כבוד והזקרו בכבוד אביהם ואמכם ולא תסורו מן הדבר אשר יצו אתכם ימין ושמאל, אפלו אם יאמרו אליכם על ימין שהוא שמאל, כי זו רעה חולה שיש בבנים לא אמוזן עם שמחזיקים עצמם לחכמים ונבונים יותר מאביהם ואמם, ולו חקמו ישכילו כי התורה העידה כי ביששים חקמה וארף ימים תבונה (איוב יב, יב). ובתיב (משלי יב, טו), דרך אויל ישר בעיניו. והתנא אמר (אבות ד, יד) ואל בינתך אל תשען. ולו יהיה דבריהם שאביהם ואמם חסרי מדע, חס ושלום, גזרת שד"י עומדת לעמתם לשמע בקולם וישאל להכעיסם אף אם לפי דעתם יעשו עמהם שלא בהגן ושלא בשורה, זאת חקת התורה, שהרי אמרו (קידושין לב, א) עד היכן כבוד אב ואם, עד שיטל ארנקי שלו בפניו ויזרקנו לים ולא יכלימו.

סדר היום
הכולל הלכות והנהגות ישירות ערוכות על הסדר על עניני התפילה וכונותיה סדר אכילה, סדר משא ומתן וסדר הנהגת יום השבת מלוקטים ומנוקדים מספרי רבינו אליעזר פאפו זיע"א "חסד לאלפים" ו"בית תפילה"

אורות אלים
ספרו של רבינו אליעזר פאפו זיע"א בהוצאה מפוארת עם ציונים מקורות והוספות רבות. להשיג בחנויות הספרים ובפלאפון 052-7674242

